

Nhà phê bình văn học Đông Tiệp: "Giới thiệu niềm tin và tình yêu Việt Nam"

Việt báo

Chủ nhật, 05 Tháng 4 2009 15:58 - Liên tiếp chủ nhật Chủ nhật, 05 Tháng 4 2009 16:12

(TT&VH) - Ra mắt tháng 3/2009, công phu và đồ sộ, *Thi pháp và chân dung* (475 trang, NXB Phụng) của Đông Tiệp là cuốn sách phê bình văn học đầu tiên của một người Việt Nam sống tại nước ngoài, in trong nước.

Nhà phê bình văn học Đông Tiệp: "Giới thiệu niềm tin và tình yêu Việt Nam"

(TT&VH) -

Ra mắt tháng 3/2009, công phu và đồ sộ,

Thi pháp và chân dung

(475 trang, NXB Phụng) của Đông Tiệp là cuốn sách phê bình văn học đầu tiên của một người Việt Nam sống tại nước ngoài, in trong nước. Hơn cả một số kiến thức cá nhân hay vài văn đàn, tác giả Đông Tiệp cùng tác phẩm của mình đã chắp cánh bao tình cảm dành cho quê hương, dù cách xa 43 năm. Ông dành riêng cho TT&VH cuộc trò chuyện trực tiếp khi bay về Pháp.

Đông Tiệp đã chắp cánh bước lên lĩnh vực nghiên cứu, kiến thức sâu rộng và sự tài hoa khi viết về thi pháp Việt Nam qua các tác giả nổi bật, hoàn cảnh, đời sống khác nhau, trong những hình thức thể loại và quê hương, tiếng Việt. Tập bài mở đầu "Thi pháp là gì?", cùng 2 bài viết về nhà ngữ học Roman Jakobson (1896 – 1982) và nhà bác học Claude Lévi – Strauss (SN 1908) với kiến thức càng về thi pháp, Đông Tiệp đã đi sâu phê bình những tác giả với xúc cảm và phương pháp luận càng của một nhà khoa học, nghiên cứu sâu mà vẫn có những câu xuất thần, bất ngờ, khai thác những vấn đề sâu và mới cho tác phẩm. Để tỏ lòng chuyên môn với các nhà phê bình Việt Nam, bằng sự đầu tư lý luận sinh động, *Thi pháp và chân dung* là của hiếm của một số viết đáng nể.

Cuốn cuốn sách trên tay, ông tâm sự:

- Tôi rất sung sướng, cảm động, không ít gian nan mới có được cuốn sách này. Đây là cuốn đầu tiên của tôi in trên đất nước Việt Nam thế này. *** Sự ngớ ngẩn phía Nam, rồi sang Pháp, những ông đã viết về các nhà thơ của cả 3 miền. Hành trình của ông đến với văn chương như thế nào? Tại sao ông lại chọn thế này?**

- Cuộc đời tôi di chuyển nhiều, rồi VN khi còn trẻ. Lúc còn trong nước, ở phía Nam, những tôi luôn đi, dõi theo các tác giả phía Bắc, từ ông Nguyễn Trãi, Bà Huyện Thanh Quan, đến Tố Hữu

Việt báo

Chủ nhật, 05 Tháng 4 2009 15:58 - Liên tiếp nhật cuối Chủ nhật, 05 Tháng 4 2009 16:12

Đà, Thạch Lữ, Hàn Mặc Tử, Xuân Diệu, Quang Dũng, Văn Cao, Tú Mỡ, Lê Đạt, Vũ Cao cùng các nhà thơ ở Sài Gòn. Văn chương nói riêng và nghệ thuật nói chung không phân chia giới hạn.

Tôi sinh 1940 tại xã Hòa Tiến, TP. Đà Nẵng. Năm 1960, vào Sài Gòn học Đại học Văn Khoa – 1963 ra trường, đi dạy tại trường công lập 3 A.Yersin (Đà Lạt). Tôi học trường Pháp ngữ, nên có đi du lịch tìm hiểu sách báo Pháp, thu nhập trong giao tiếp, mua sắm. Từ 1966, tôi sang Berne (Thụy Sĩ) làm ngoại giao, ở đây tôi có quen Hoàng Minh Nguyệt (SN 1950) là vợ tôi sau này. Từ 1968, tôi về Pháp, học thêm Đại học Paris và bắt đầu công việc dạy Pháp văn 4 ngày (18 giờ)/tuần cho một trường công lập ở Orléans (cách Paris 100km) – nơi chúng tôi sống đến nay. Cùng với GS Trần Hồng Hiệp, tôi lập ra Ban Việt học tại ĐH Paris 7, giảng dạy ở đây từ 1969 - 2005, với 4 giờ/1 tuần.

Tôi chọn thơ ngay từ đầu, vì niềm quý mến, đức và giới mã đức. Thú thơ là với tôi, thơ đức nhanh, viết dễ hơn văn xuôi.

* Trách khi dạy văn học VN, với 36 năm liên tục, ông đã giới thiệu đức văn Việt, tìm ng Việt Đại học Paris thế nào?

- Ngoài dạy hay sưu tập có thể về Paris nhiều hơn, mọi tuần tôi đi ô tô lên Paris 1 lần dạy học, sau này lên tuần thì đi tàu khách. Mọi dịp có các nhà văn VN, sang tôi cũng mời đức Xuân Diệu, Lê Đạt, Dương Tường trao đổi với sinh viên, giảng viên của Ban Việt học. Ba ông đều nói tiếng Pháp tốt. Ngoài ra, còn có GS Hoàng Châu Ký (tuần), TS Nguyễn Thế Minh Thái. Tôi có nhiều bài viết in báo trong nước, các bài nói chuyện ở Paris vào các dịp trường niềm hay hội thảo chuyên đề. Đáng chú ý, năm 2003, tôi tham luận hội thảo về văn quố gia Pháp Francois Mitterand với các bài: Văn học của phương Tây trên các nền văn chương Đông Nam Á; Văn học của tiểu thuyết Pháp trên tiểu thuyết Việt Nam; Văn học của thơ Pháp trên sự thành hình thơ Việt Nam. Những bài trên đang được sắp xếp làm tài liệu về văn quố gia Pháp. Tôi ở Nhà VN và Foyer du VN, tôi cũng có những cuộc nói chuyện chuyên đề về Bùi Giáng, Trần Công Sơn, Vi Thuần Linh, Ly Hoàng Ly.

Đương Tiên (trái) và Dương Tường

* Với việc viết bài nhiều như vậy, đức giới có thể chọn để những cuốn tập theo của ông trong thời gian này?

- Liên tục bài của tôi được in 5 cuốn dày thế này nữa. Hy vọng, cuốn thế 2 ra trong năm nay, viết về văn xuôi, âm nhạc, hội họa.

* Ông yêu hội họa. Tôi biết thế, khi thế trong các cuộc triển lãm Paris, ông quan tâm đến tranh và những cuốn sách mới này, bìa 1 in bức tranh màu phần "Mác thế o" của Nguyễn Gia Trí, bìa 4-chân dung ông - ký họa của Văn Cao. Ngoài sách, thế thế tài sản quý của ông là tranh?

- Tôi sưu tập tranh lâu, vì mê hội họa nên có nhiều bộ sưu tập, phần được tặng, phần mua. Tôi có tranh Bùi Xuân Phái, sơn dầu của Văn Cao, Thái Tuấn, Trần Kiên, Nguyễn Trung, Trần Cung. Về Paris lần này, tôi cũng mang 1 tranh tranh, gồm tranh của Bùi Suối Hoa và một họa sĩ Đà Nẵng.

* Tên cô con gái đầu lòng Nhật Lệ, thế hiện rõ ông chọn để đức thế nghệ thuật và đức lập. Ông đã mang tình yêu nước vào bút danh. Như vậy, nghệ nghiệp và cuộc sống của ông là sự hòa trộn ý nghĩa. Ông có thể nói đôi chút về cuộc sống gia đình?

Nhà phê bình văn học Đàng Tiệp: "Giới thiệu niềm tin và tình yêu Việt Nam"

Việt báo

Chủ nhật, 05 Tháng 4 2009 15:58 - Lần cập nhật cuối: Chủ nhật, 05 Tháng 4 2009 16:12

- (Đã ra cuốn hồi ký do ĐSQVN tại Pháp cấp). Ít người biết rằng, xa đất nước hơn 40 năm, vẫn chăng tôi vẫn giữ quê hương Việt Nam (có thể cư trú lâu dài nên mới quyết định nhập quốc tịch Pháp)

Trong nhiều bài viết, tôi ký tên Nam Chi, tức cảnh Nam (Việt điếu sào Nam chi). Về tôi gốc Nam Định, chúng tôi có 3 người con năm 1971, tại 1975 có con gái đầu lòng Nhật Linh. Cháu là giáo viên Pháp văn cấp 3, đã lấy chồng Pháp và có con trai 8 tháng ở Paris, cùng cô em Lâm Thúy (1978) là kiến trúc sư. Con út Đàng Tam (1980) làm marketing ở Toulouse. Vẫn chăng tôi ở Orléans.

* **Kính chào thầy theo câu ông về VN?**

- Ngoài in sách, tôi có hồi ký về Hà Nội và gia đình và ngôn ngữ thơ Việt Nam. Năm ngoái, tôi đã có 3 buổi giảng ở Khoa Ngữ Văn, ĐHQG Việt Nam luôn là điểm hẹn để trò về và không thể thiếu. Tôi cũng mong sự an lạc, nhà HN đắt quá, nên có lẽ tôi sẽ mua đất ở nhà ở Đà Nẵng. Tôi hy vọng nhà của tôi bao năm giảng dạy ở Việt Nam, tiếng Việt cho SV Pháp, cho kiều bào ở Pháp, sẽ góp phần khuếch trương tình yêu quê hương, yêu tiếng Việt cho những người Việt Nam đi đây qua các cuốn sách in trong nước, khi mà thơ đang bị quên, bị thờ ơ.

Đàng Tiệp thuyết trình về ngôn ngữ thơ ở Khoa Ngôn ngữ học Trường Đại học KHXH-NV, Đại học Quốc gia Hà Nội

* Tháng 12/1970, phiên kết bài giới thiệu trong hồi ký Hàn Mạc Tử, ông viết: "Lòng thành kính đó, của riêng tôi, nhân mùa Hy vọng, còn là cánh hoa huệ mới nở và xa xôi gửi về cho Quê hương yêu dấu". Giờ thì ông đã trở về quê hương, đúng mùa xuân khi loa kèn rộn ràng cánh chim đầu mùa.

- Trở về đây, tôi viết văn nhớ cái chai xuồng biển. Giờ đây, tôi đã có "câu tin gửi về quê hương làm ghi". Tôi luôn là người VN, yêu tiếng mẹ, qua ngôn ngữ đồng quê: nghề thơ.

* **Xin cảm ơn ông! Vinh Nhi** (thư cảm ơn) (Nguồn: TT&VH 04/4/2009)

